

Аналітичний. Оцінювання успішності здійснення соціально-педагогічної профілактики торгівлі дітьми за отриманими результатами проведеної діяльності. Напрацювання рекомендацій для подальшого здійснення соціально-педагогічної профілактики торгівлі дітьми.

На рівні окремого навчального закладу ці етапи можуть модифікуватись відповідно до обраної стратегії здійснення соціально-педагогічної профілактики торгівлі дітьми.

Висновки та перспективи. Вивчення і дослідження теми соціально-педагогічної профілактики торгівлі дітьми викликано цілою низкою актуальних зовнішніх та внутрішніх протиріч. Соціально-педагогічна профілактика торгівлі дітьми є важливою складовою соціально-педагогічної роботи, яка передбачає впровадження системи заходів, спрямованих на створення сприятливих умов виявлення та попередження торгівлі дітьми. Функції, завдання, принципи і етапи реалізації програм соціально-педагогічної профілактики торгівлі дітьми визначаються метою діяльності.

Література

1. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. / За ред. А.Й. Капської. – К., 2000. – С. 64.
2. Соціальна педагогіка: Теорія і технології: Підручник / За ред. І.Д. Зверєвої. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – С. 49.
3. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми трудових мігрантів: Навч.-метод. посіб. / За ред. К.Б. Левченко, І.М. Трубавіної, І.І. Цушка. – К.: Купріянова, 2007. – С. 126 – 131.

УДК 371.13

Л.А. Колбіна

КРИТЕРІЙ, ПОКАЗНИКИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ СОЦІАЛЬНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті охарактеризовані критерії, показники та рівні сформованості соціально-ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: соціально-ціннісні орієнтації, майбутні учителі початкової школи.

Аннотация. В статье дана характеристика критериев, показателей и уровней сформированности социально-ценностных ориентаций у будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: социально-ценностные ориентации, будущие учителя начальной школы.

Annotation. The characteristics of criteria, the indexes and levels of social values orientation in future teachers of senior school formation are given in the article.

Key words: social values orientation, future teachers of senior school.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими теоретичними чи практичними завданнями обумовлена потребою визначити на основі теоретичного аналізу критерії та показники, охарактеризувати рівні підготовленості майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів, визначення яких є запорукою формування професіоналізму соціального педагога.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Дослідження соціально-ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів початкової школи розглядалися у дисертаційних роботах різних років. Так, формування гуманістичних цінностей у майбутніх учителів стало предметом вивчення В. Кузнецової [3]; формування професійно-педагогічних цінностей у майбутніх учителів початкових класів досліджувала С. Єрмакова [2]; формування ціннісних орієнтацій підлітків у галузі музичної культури в позашкільних навчальних закладах Т. Фурсенко [8]; психологічні особливості ціннісних орієнтацій старших підлітків, груп підвищеної психологічної уваги, розглядалися Н. Юнг [9]; соціальний контекст формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів, було предметом вивчення Д. Мацько [5] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Вітчизняні і зарубіжні науковці неодноразово зверталися до даної проблеми, але багаж ідей і конкретних рішень повноцінно не враховує критерії, показники та характеристики рівнів сформованості соціально-ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів початкової школи.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є виявлення критеріїв, показників та характеристика рівнів сформованості соціально-ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів початкової школи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. В аспекті дослідження спочатку було конкретизовано поняття „критерій”. Критерій (від грец. *kriterion*) – істотна, відмінна ознака, на основі якої проводиться оцінка, визначення або класифікація чого-небудь. З. Курлянд визначає критерій як мірило оцінки, судження; як необхідну та достатню умову проявлення або існування якогось явища чи процесу; вважає, що розгляд будь-якої досліджуваної величини повинен включати в себе не тільки її ознаки, а й критерії, які визначають вираженість тієї чи іншої ознаки, а й критерії в розглядуваному процесі або явищі [4, с. 9].

Поняття „критерій” є найширшим, найбільш узагальненим; це мірило, на основі якого здійснюється оцінка (будь-якого) об'єкта, за ознаками, що дають можливість судити про його стан і рівень розвитку. Критерії конкретизуються в показниках [1, с. 40].

Однією з найважливіших вимог до педагогічного експерименту є визначення критеріїв тієї властивості, на вивчення якої спрямоване дослідження.

Відтак, критерій – це поняття ширше, аніж показник, отже, можлива ситуація, коли при одному критерії існує ціла система показників. Водночас критерій і показник тісно взаємопов'язані: науково обґрунтований вибір критерію значною мірою обумовлює правильний вибір системи показників і, навпаки, якість показника залежить від того, наскільки він повно й об'єктивно характеризує прийнятий критерій.

Аналіз понять, які стосуються підготовки майбутнього вчителя початкових класів до формування соціально-ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку, дозволив виокремити чотири критерії сформованості цієї якості фахівця та показники, за якими можна оцінити наведенні критерії (табл. 1.)

Критерії оцінювання сформованості соціально-ціннісних орієнтацій

Критерії сформованості соціально-ціннісних орієнтацій	Показники критеріїв
1	2
Мотиваційно-настановчий	<p>1) прагнення до самостійності в роботі з молодшими школярами, стриманість, самоконтроль в професійній діяльності;</p> <p>2) наявність позитивних мотивів, настанов, спрямованих на товаришування та розвиток інших;</p> <p>3) позитивна настанова на професійну діяльність та активність в роботі з дітьми молодших класів;</p> <p>4) наявність професійних установок щодо результату навчання і виховання підростаючого покоління;</p> <p>5) прагнення до визнання власної педагогічної діяльності іншими; до поваги з боку батьків, учнів;</p> <p>6) настанова на здоровий спосіб життя, прагнення турбуватись про здоров'я дітей;</p> <p>7) прагнення до впевненої поведінки, внутрішньої гармонії, бажання позбавитися внутрішніх протиріч, легко долати труднощі в професійній діяльності;</p> <p>8) прагнення піклуватися про дітей, допомагати іншим;</p> <p>9) зацікавленість, що спрямована на педагогічну діяльність, прагнення до нових професійних знань, власного вдосконалення, бажання саморозвитку;</p> <p>10) бажання щасливого сімейного життя, турбота за кохану людину. Настанова на гарні відносини, прагнення порозуміння, пізнання партнера, прагнення щастя сім'ям учнів;</p> <p>11) настанова на прекрасне, бажання постійно відчувати задоволення від витворів мистецтва, навчити учнів бачити красу природи;</p> <p>12) настанова на етичну поведінку, бажання бути прикладом для учнів у зовнішності, організації власної роботи, манерах, мовленні.</p>
Змістовий	<p>13) знання про самодисципліну, вольові дії;</p> <p>14) уявлення та знання про дружбу та щастя, приклади таких відносин у літературі для дітей молодшого шкільного віку;</p> <p>15) знання про необхідність активного діяльнісного життя особистості;</p> <p>16) системне мислення, знання про застосування творчих здібностей у роботі з учнями початкових класів;</p> <p>17) знання про суспільну значущість педагогічної діяльності, роль в житті молодших школярів „першого” вчителя;</p> <p>18) знання про принципи здорового життя, умови їх реалізації;</p> <p>19) знання матеріалу, принципів роботи з дітьми молодшого шкільного віку, їх психолого-фізіологічні особливості, темпераменту, характеру;</p> <p>20) знання принципів демократичного ставлення до людей, особливо до дітей молодшого шкільного віку, піклування про них;</p> <p>21) знання про шляхи саморозвитку, методологію пізнання нового;</p> <p>22) знання особливостей соціально-психологічних стосунків подружжя, впливу статево-психологічних відмінностей на поведінку в кризових ситуаціях та можливості виходу з них;</p> <p>23) знання культурологічних, екологічних основ навчання і виховання молодших школярів;</p> <p>24) знання про етикет, правила поведінки, стилі спілкування, одягу і таке інше.</p>

Операційно-рефлексивний	<p>25) уміння долати негативні емоції в роботі з молодшими школярами, колегами, батьками учнів та аналізувати їхню доцільність;</p> <p>26) уміння демонструвати доброзичливе ставлення до колег, дітей та їх батьків, уміння товаришувати, розвивати ці якості у молодших школярів;</p> <p>27) емоційно-позитивне відношення до професійної активної діяльності учителя молодших класів, задоволеність професією вчителя;</p> <p>28) уміння реалізовувати та аналізувати власні творчі педагогічні здібності, відчувати задоволення від творчого результату молодших школярів;</p> <p>29) уміння аналізувати; відчувати гордість від визнання іншими власних професійно-педагогічних досягнень;</p> <p>30) уміння стежити, турбуватися про власне здоров'я та здоров'я інших та аналізувати їхній фізичний та психічний стани;</p> <p>31) уміння критично мислити, сміливо відстоювати власну думку, регулювати, усвідомлювати психологічні особливості;</p> <p>32) надання допомоги всім, хто цього потребує, відчуття відповідальності за інших;</p> <p>33) усвідомлення необхідності постійного вдосконалення власних професійних знань, умінь, навичок, загальної культури, ерудиції;</p> <p>34) самопізнання, відчуття потреби у взаємоповазі. Уміння допомагати та робити коректно поради сім'ям батьків учнів;</p> <p>35) уміння бачити прекрасне в доквітлі, берегти природу, мистецтво. Усвідомлення цінності природи та мистецтва;</p> <p>36) уміння тримати в порядку речі, дотримуватися порядку у справах та аналізувати з цієї точки зору свою власну поведінку та поведінку інших.</p>
Оцінний	<p>37) адекватна оцінка власних вольових проявів у професійній діяльності;</p> <p>38) осмислення власних дій, спрямованих на розвиток і удосконалення інших;</p> <p>39) уміння адекватно оцінювати власну активність у професійній діяльності і діяльності інших;</p> <p>40) оцінка продуктивності власних досягнень у роботі вчителя початкової школи та їхньому суспільному значенні;</p> <p>41) уміння реально оцінювати відношення з іншими, з гумором ставитись до власних невдач;</p> <p>42) уміння давати оцінку своєму здоров'ю та здоров'ю інших;</p> <p>43) уміння оцінити, контролювати внутрішні протиріччя, власний емоційний стан;</p> <p>44) оцінка необхідності допомоги іншим, без тиску на особистість;</p> <p>45) самооцінка результату своєї педагогічної діяльності, у порівнянні зі світовими досягненнями в освіті;</p> <p>46) реальна оцінка власних відчуттів, стану сімейних відносин у сім'ях вихованців;</p> <p>47) уміння оцінювати знання і уміння дітей щодо збереження краси природи та мистецтва;</p> <p>48) уміння адекватно оцінювати прояви власної акуратності, а також контролювати розвиток вихованості учнів.</p>

Кожний критерій оцінювався за дванадцятьма показниками. Показник – це ознака, що дає можливість виокремити найбільш суттєві аспекти педагогічної діяльності та дати їм адекватну оцінку. Вони поділяються на процесуальні, які розкривають зовнішній бік навчально-виховного процесу (професійні дії, вміння і навички викладачів і студентів)[6, с. 251].

За критерії нами було обрано компоненти соціально-ціннісних орієнтацій, за показники – якісні характеристики відповідних соціально-ціннісних орієнтацій, з урахуванням специфіки професійної діяльності учителів початкової школи.

Грунтуючись на конкретизованих нами показниках за кожним критерієм нами було охарактеризовано шкалу оцінки рівня сформованості соціально-ціннісних орієнтацій учителів початкової школи. Наявність ознак (показників) компонентів дозволяє визначити рівні їх підготовленості до формування соціально-ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку. При цьому, в кожного студента, вчителя початкових класів ознаки (показники) цих компонентів виявляються по-різному, взаємозамінюючись, взаємокомпенсуючись. Загалом було виокремлено три рівні: низький, середній та достатній. Наступним етапом була побудова шкали для визначення кількісної характеристики рівнів. Шкала – еталон вимірювання.

Для розв'язання завдань дослідження нами була обрана метрична шкала – шкала рівних інтервалів, яка на відміну від порядкової, встановлює відносини між пунктами не просто в поняттях „більше” – „менше”, але ж дозволяє фіксувати розмір інтервалу [7, с. 255].

48 показників, що характеризують сформованість соціально-ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів, оцінювалися у респондентів за їх наявністю, або відсутністю: наявність – 1 бал, відсутність – 0 балів. Таким чином, максимальна оцінка можлива 48 балів, а шкала в межах від 0 до 48 балів. За визначенням метричної шкали і обґрунтуванні інтервалів трьох діапазонів, що відповідно в балах склало низький рівень від 0 – 16 балів, середній рівень від 17 – 32, достатній рівень від 33 – 48.

Однією з поставлених задач нашого дослідження було виявлення рівнів сформованості в учителів початкових класів, студентів (майбутніх учителів початкових класів) соціально-ціннісних орієнтацій. Тому були представлені дані якісної характеристики з кожного рівня.

Достатній рівень сформованості соціально-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів початкової школи, має такі характеристики: домінування соціально-ціннісного мотиву формування соціально-ціннісних орієнтацій, володіння понятійним апаратом стосовно цінностей, системність знань щодо процесу формування соціально-ціннісних орієнтацій молодших школярів, має гуманний тип поведінки, вміє аргументувати свої відповіді, прагнення до самостійності в роботі з молодшими школярами, стриманість, самоконтроль в професійній діяльності, наявність позитивних мотивів, настанов, спрямованих на товаришування та розвиток інших, позитивна настанова на професійну діяльність та активність в роботі з дітьми молодших класів, наявність професійних установок щодо результату навчання і виховання підростаючого покоління, прагнення до визнання власної педагогічної діяльності іншими, поваги з боку батьків, учнів, настанова на здоровий спосіб життя, прагнення турбуватись про здоров'я дітей, прагнення до впевненої поведінки, внутрішньої гармонії бажання позбавитися внутрішніх протиріч легко долати труднощі в професійній діяльності, прагнення піклуватися про дітей, допомагати іншим, зацікавленість, що спрямована на педагогічну діяльність, прагнення до нових професійних знань власного вдосконалення бажання саморозвитку, бажання щасливого сімейного життя, турбота за кохану людину. Настанова на гарні відносини, прагнення порозуміння, пізнання партнера, прагнення щастя сім'ям батьків учнів; настанова на прекрасне, бажання постійно відчувати задоволення від витворів мистецтва, навчити учнів бачити красу природи; настанова на етичну поведінку, бажання бути прикладом для учнів як в зовнішності, організації власної роботи, манерах, мовленні. А також знання про самодисципліну, вольові дії, уявлення та знання про дружбу, та щастя, знання про необхідність активного діяльнісного життя особистості, системне мислення, знання про застосування творчих здібностей у роботі з учнями початкових класів; знання про суспільну значущість педагогічної діяльності, роль в житті молодших школярів „першого” учителя; знання про принципи здорового життя, умови їх реалізації; знання матеріалу, принципів роботи з дітьми молодшого шкільного віку, їх психолого-фізіологічні особливості характеру, темпераменту; знання принципів демократичного ставлення до людей, особливо до дітей молодшого шкільного віку, піклування про них; знання про шляхи саморозвитку, знання особливостей соціально-психологічних стосунків подружжя, впливу статево-психологічних відмінностей на поведінку в кризових ситуаціях та можливості виходу з них; знання культурологічних, екологічних основ навчання і виховання молодших школярів, знання про етикет, правила поведінки, стилі спілкування, одягу і таке інше.

Майбутній учитель повинен уміти долати негативні емоції в роботі з молодшими школярами, колегами, батьками учнів та аналізувати їхню доцільність, уміння демонструвати доброзичливе ставлення до колег, дітей та їх батьків уміння товаришувати, розвивати ці якості у молодших школярів, емоційно-позитивне відношення до професійної активної діяльності, задоволеність професією учителя, уміння реалізовувати та аналізувати власні творчі педагогічні здібності відчувати задоволення від творчого результату молодших школярів, уміння відчути гордість від визнання іншими власних професійно-педагогічних досягнень та уміння їх аналізувати, уміння стежити, турбуватися

про власне здоров'я та здоров'я інших та аналізувати фізичний та психічний стан, уміння критично мислити, сміливо відстоювати власну думку, регулювати усвідомлювати психологічні особливості, усвідомлювати необхідність постійно вдосконалювати власні професійні знання, уміння, навички, загальну культуру, самопізнання відчуття потреби у взаємоповазі. Уміння допомагати та робити коректно поради сім'ям батьків учнів, уміння бачити прекрасне в довкіллі, берегти природу, мистецтво. Усвідомлення цінності природи та мистецтва, уміння тримати в порядку речі, дотримуватися порядку у справах та аналізувати з цієї точки зору свою власну поведінку та поведінку інших. Повинна бути адекватна оцінка власних вольових проявів у професійній діяльності, осмислення власних дій спрямованих на розвиток і удосконалення інших, уміння реально оцінювати відношення з іншими, з гумором ставитись до власних невдач, уміння власно давати оцінку своєму здоров'ю та здоров'ю інших, уміння оцінити, контролювати внутрішні протиріччя, власний емоційний стан, самооцінка результату своєї педагогічної діяльності, у порівнянні зі світовими досягненнями в освіті, уміння оцінювати знання і уміння дітей щодо збереження краси природи та мистецтва; уміння адекватно оцінювати прояви власної акуратності, а також контролювати розвиток вихованості учнів. Цей рівень оцінювався в 33 – 48 балів.

Середній рівень сформованості соціально-ціннісних орієнтацій притаманний тим майбутнім учителям, у яких ознаки проявляються середньо: недостатня системність знань щодо процесу формування соціально-ціннісних орієнтацій молодших школярів, не досить чітко вміє аргументувати свої відповіді, наявність позитивних мотивів, настанов спрямованих на товаришування та розвиток інших, позитивна настанова на професійну діяльність та активність в роботі з дітьми молодших класів, наявність професійних установок щодо результату навчання і виховання підростаючого покоління, прагнення до визнання власної педагогічної діяльності іншими, настанова на здоровий спосіб життя, прагнення турбуватись про здоров'я дітей, прагнення до впевненої поведінки, внутрішньої гармонії бажання позбавитися внутрішніх протиріч легко долати труднощі в професійній діяльності, прагнення піклуватися про дітей, допомагати іншим, зацікавленість, що спрямована на педагогічну діяльність, прагнення до нових професійних знань власного вдосконалення бажання саморозвитку, бажання щасливого сімейного життя, турбота за кохану людину. Настанова на гарні відносини, прагнення порозуміння, пізнання партнера, прагнення щастя сім'ям батьків учнів; настанова на прекрасне, бажання постійно відчувати задоволення від витворів мистецтва, навчити учнів бачити красу природи; настанова на етичну поведінку, бажання бути прикладом для учнів як в зовнішності, організації власної роботи, манерах, мовленні. А також знання про самодисципліну, вольові дії, уявлення та знання про дружбу, та щастя, знання про необхідність активного діяльнісного життя особистості, системне мислення, знання про застосування творчих здібностей у роботі з учнями початкових класів; знання про суспільну значущість педагогічної діяльності, роль в житті молодших школярів „першого” учителя; знання про принципи здорового життя, умови їх реалізації; знання матеріалу, принципів роботи з дітьми молодшого шкільного віку, їх психолого-фізіологічні особливості характеру, темпераменту; знання принципів демократичного ставлення до людей, особливо до дітей молодшого шкільного віку, піклування про них; знання про шляхи саморозвитку, знання особливостей соціально-психологічних стосунків подружжя, впливу статево-психологічних відмінностей на поведінку в кризових ситуаціях та можливості виходу з них; знання культурологічних, екологічних основ навчання і виховання молодших школярів, знання про етикет, правила поведінки, стилі спілкування, одягу і таке інше. Не досить уміє долати негативні емоції в роботі з молодшими школярами, колегами, батьками учнів та аналізувати їхню доцільність, розвивати ці якості у молодших школярів, емоційно-позитивне ставлення до професійної активної діяльності, не досить задоволені професією учителя, не досить уміють реалізовувати та аналізувати власні творчі педагогічні здібності відчувати задоволення від творчого результату молодших школярів,

уміння відчувати гордість від визнання іншими власних професійно-педагогічних досягнень та уміння їх аналізувати, погано стежать, за власним здоров'ям та здоров'ям інших, погано відстоюють власну думку, погано усвідомлюють про необхідність постійного вдосконалення власних професійних знань, умінь, навичок, самопізнання відчуття потреби у взаємоповазі. Не досить чітко усвідомлення цінності природи та мистецтва та уміння тримати в порядку речі, дотримуватися порядку у справах та аналізувати з цієї точки зору свою власну поведінку та поведінку інших. Занижена оцінка власних вольових проявів у професійній діяльності, осмислення власних дій, спрямованих на розвиток і удосконалення інших, з гумором ставитись до власних невдач, уміння власно давати оцінку своєму здоров'ю та здоров'ю інших, уміння оцінити, контролювати внутрішні протиріччя, власний емоційний стан, самооцінка результату своєї педагогічної діяльності дещо занижена. Цей рівень оцінювався в 17 – 32 балів.

Низький рівень: майбутній вчитель початкових класів розуміє поняття соціально-ціннісних орієнтацій, а також актуальність і важливість формування соціально-ціннісних орієнтацій, має уявлення про ціннісні орієнтації і їх вплив на світосприйняття особистості у той же час у нього відсутня система необхідних знань, а соціально-ціннісні орієнтації не є основою для дій і вчинків, майбутній учитель початкових класів в деякій мірі володіє понятійним апаратом стосовно цінностей, відсутність системного мислення щодо процесу формування соціально-ціннісних орієнтацій вчителя та учнів, відсутність системності знань щодо процесу формування соціально-ціннісних орієнтацій вчителя та учнів, не чітко вміє аргументувати свої відповіді, має слабкі професійні установки, не досить чітко усвідомлює необхідність формування соціально-ціннісних орієнтацій; погано усвідомлює себе, як суб'єкта формування соціально-ціннісних орієнтацій, не чітко оцінює з різних сторін свої дії щодо формування соціально-ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку, не вміє прогнозувати зовнішню реакцію на власні дії щодо формування соціально-ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку, усвідомлює необхідність формування соціально-ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку. Цей рівень оцінювався від 0 – 16 балів.

З позиції того, що методика діагностики сформованості соціально-ціннісних орієнтацій учителів початкової школи ураховує специфіку професійної діяльності в аспекті нашого дослідження, ця методика дає змогу констатувати один з аспектів підготовленості майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій, адже тільки учитель зі сформованими соціально-ціннісними орієнтаціями, який володіє відповідними характеристиками, може сформувати відповідні орієнтації в молодших школярів.

З метою визначення стану сформованості соціально-ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів початкових класів ми провели опитування серед студентів факультету початкового навчання третіх та п'ятих курсів Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського (м. Одеси), а також серед учителів початкової школи Кодимського району. Загалом у констатувальному етапі експерименту взяли участь 87 студентів Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського: 3-х – 5-х курсів та 15 учителів початкової школи.

Результати констатувального експерименту зведено в табл.2 і представлено на рис 1.

Таблиця 2

Результати констатувального етапу експерименту за шкалою діагностики

Курс, група	Кількість студентів у групі	Низький рівень I		Середній рівень II		Достатній рівень III	
		абс	%	абс	%	абс	%
3к, 1гр	23	16	68	5	23	2	9
3к, 2гр	25	16	64	6	25	3	11
5к, 1гр	19	11	58	6	32	2	10
5к, 2гр	20	12	61	6	29	2	10
Вчителі	15	5	33	7	47	3	20

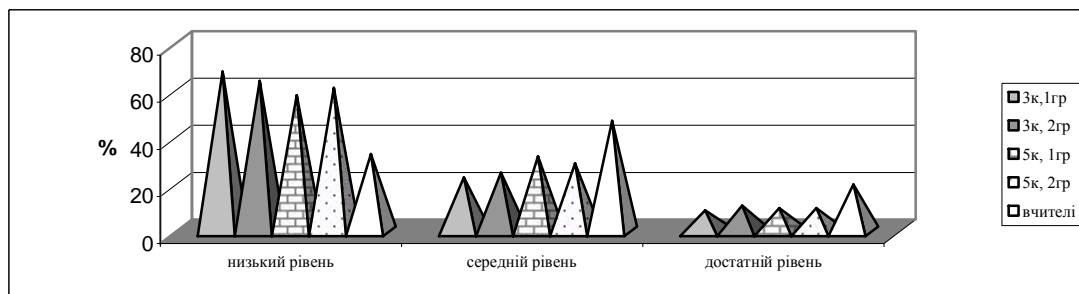

Рис. 1. Результати констатувального етапу експерименту за шкалою діагностики

Як бачимо з таблиці 2 та з рисунка 1, більшість студентів знаходиться на низькому рівні сформованості соціально-ціннісних орієнтацій, а серед учителів переважає середній та достатній рівні сформованості соціально-ціннісних орієнтацій.

Висновки з даного дослідження – аналіз отриманих результатів діагностики показав, що переважає низький рівень, а оскільки це один з аспектів підготовленості, то в подальшому робота буде спрямована на підвищення рівня сформованості соціально-ціннісних орієнтацій. За рахунок цілеспрямованого формування окремих компонентів, що в решті решт дозволить зробити процес формування професіоналізму соціального педагога більш активним.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Подальшу роботу ми вбачали в розробці експериментальної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів та її реалізації.

Література

1. *Белинов В.А.* Организация педагогического эксперимента в образовательных учреждениях: Методические рекомендации. – Магнитогорск: МГПИ, 1998. – 40 с.
2. *Єрмакова С.С.* Формування професійно-педагогічних цінностей у майбутніх учителів початкових класів: Автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04 / ПДПУ ім. К.Д. Ушинського – О., 2003. – 21 с.
3. *Кузнєцова В.Г.* Формування гуманістичних цінностей у майбутніх вчителів: Автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04 / Луганський держ. пед. ун-т. ім.Т.Г. Шевченка. – Луганск, 2001. – 21 с.
4. *Курлянд З.Н.* Професійна усталеність вчителя – основа його педагогічної майстерності: Навч. посіб. / Одес. держ. пед. ін-т. – Одеса, 1995. – 160 с.
5. *Мацько Д.* Соціальний контекст формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів, було предметом вивчення // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – №2. – С.80 – 87.
6. Професійна освіта. Словник / *За ред. Н.Г. Ничкало.* – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.
7. Словник-довідник з професійної педагогіки / *За ред. А.В. Семенової.* – О.: Пальміра, 2006. – 362 с.
8. *Фурсенко Т.Ф.* Формування ціннісних орієнтацій підлітків у галузі музичної культури в позашкільних навчальних закладах: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Інститут проблем виховання АПН України – К., 2005. – 21 с.
9. *Юнг Н.В.* Психологічні особливості ціннісних орієнтацій старших підлітків, груп підвищеної психологічної уваги: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / ПДПУ ім. К.Д. Ушинського – О., 2006. – 21 с.